

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Solidarita a přijetí odpovědnosti za vlastní zdraví

Život a zdraví jsou nejvýznamnějšími hodnotami pro většinu lidí. Přejeme si žít dlouho a ve zdraví. Méně lidí si však uvědomuje vlastní odpovědnost za zachování života a zdraví, za to, že je třeba život a zdraví chránit v rámci svého vlastního jednání i v rámci sdílené odpovědnosti s ostatními lidmi.

Život a zdraví jsou nejvýznamnějšími hodnotami pro většinu lidí. Přejeme si žít dlouho a ve zdraví. Méně lidí si však uvědomuje vlastní odpovědnost za zachování života a zdraví, za to, že je třeba život a zdraví chránit v rámci svého vlastního jednání i v rámci sdílené odpovědnosti s ostatními lidmi. Medicínsko-technický rozvoj nabízí mnoho možností, jak nemoci léčit a prodlužovat život. Lidé tak získávají naději a odvalu v případech, kdy je jednoznačně diagnostikována závažná choroba. Velké možnosti současné medicíny však nemohou nabízet nemocným lidem falešnou naději o tom, že život a zdraví je možno navždy zachovat prostřednictvím vědy a techniky, protože jejich možnosti mají vždy svá omezení. Zkušenosti s utrpením, nemocí a smrtí dosvědčují, že nabízená naděje má opravdu svou mez. K životu smrt patří, nemoc je součástí lidského života. Přesto nemocný člověk potřebuje kromě profesionálního zacházení a technického zabezpečení lidskou blízkost svých příbuzných a ošetřujícího personálu. Stává se, že cílem našeho jednání s pacienty již není uzdravení, ale tlášení bolesti. Komunikace ošetřujícího personálu s nevléčitelně nemocným pacientem může napomoci prohlédnout postiženému člověku, že nemoc není pouze defektem, kde lze něco odstranit a nahradit, že existují situace, se kterými se lze jen smířit.

Možnosti léčby a péče jsou omezené jak pro jednotlivce tak pro společnost. Úsilí po zdraví je doprovázeno systémem finančních možností společnosti i jednotlivce. Naše přání, aby pacienti měli kolem sebe dostatečný počet kvalifikovaných lékařů a dalších kvalifikovaných odborníků v ošetrovatelství, aby měli důstojné a prestižní nemocnice, aby kvůli nemocným pokračoval medicínský výzkum, vynikající vzdělání lékařů a dalšího ošetrujícího personálu, aby byl zachován farmaceutický výzkum a byla splněna všechna potřebná kritéria rehabilitační péče, to vše vyžaduje enormní finanční náklady. Všechno, co se týká léčby v množství variant tohoto pojmu, musí být finančně zajištěno. Je zřejmé, že jednotlivce a jeho rodinné zázemí nedosáhne na finanční prostředky, na všechny diagnostické a léčebné výlohy, existuje zde odkázanost na solidaritu druhých. Nemocenské a sociální pojištění jsou fenomény, bez kterých se civilizovaná společnost neobejde; tato forma pojištění nesmí být podceňována. Tento pojišťovací nástroj je projevem humanity a uznání důstojnosti lidské osoby. V centru systému zdravotního pojištění a případné jeho reformy musí existovat priorita, kterou lze nazvat péčí o nemocné lidi. Tento systém se má postarat o to, aby nemocným byla poskytnuta na úrovni poznatků současné medicínské vědy. Pokud by tomu tak nebylo, pak by byla ponižována lidská důstojnost. Proto každý člověk je povinen přispívat do zdravotního a sociálního pojištění bez výjimky. Budoucnost systému zdravotního pojištění je postavena na základu, který je nazýván „solidarita“. Každý člověk naší společnosti musí mít pevné vědomí, že v období ohrožení své existence nemocí nebo jinou katastrofou je chráněn solidaritou ostatních lidí. Přesto takový člověk není zbaven povinnosti starat se sám o sebe a přebírat odpovědnost a péči sám za sebe. Pokud jedinec nenese v sobě vědomí odpovědnosti sama za sebe, pak nesprávně využívá solidarity druhých, popř. ji zcela zneužívá. Solidarita není totiž protikladem k přijetí odpovědnosti za vlastní zdraví a rozvoj. Jednou z prvních povinností dospělé osoby je převzít odpovědnost za svůj vlastní život a vlastní zdraví. Zdravotní pojišťovací systém nesmí být zneužíván k vlastnímu prospěchu a k životu na úkor druhých.

Princip subsidiarity naznačuje, co má a musí jednotlivce udělat pro své zdraví, a současně co může

očekávat od společnosti. Subsidiarita má zajistit organizacím nutné normy pro zajištění zdraví, které směřují k prospěchu jednotlivce, k posílení jeho autonomie a odpovědnosti. Princip subsidiarity nenahrazuje úsilí o zachování zdraví malých skupin, jako je např. rodina a svépomoc malých skupin. Osobní úsilí o zachování zdraví a jeho zajištění má vždy přednost před veřejnými státními nabídkami. Tam, kde chybějí vlastní síly pro zachování a udržení zdraví, tam je nutné podpořit systém, který pomáhá jednotlivým pacientům v léčení. Celý systém pojištění pro zachování zdraví a léčbu se v mnoha státech ukazuje jako málo výkonný a účinný. Proto pokusy o reformu pojištění ve zdravotnictví v zemích západní Evropy doprovázejí úvahy o spravedlnosti.

Nemocní lidé jsou odkázáni na pojišťovací systém, který je spravedlivý, zajistí jim odborné výkony a pomůže jim v nouzi. Tento systém se však nedotýká jen pacientů, ale také lékařů, protože mají zajistit kvalitu léčby a současně být financováni, nejen personálně, ale institučně, tedy celé jejich pracoviště. Je zřejmé, že financování takového systému musí nutně narůstat s rozvojem lékařské vědy a techniky. Je v zájmu všech obyvatel každého státu, aby se účastnili podle svých možností veřejné diskuze o reformě finančního zajištění zdravotnického sektoru, protože se jedná o budoucnost jejich zdraví a fyzické prosperity. Solidarita v nemoci a v obtížných fázích našeho života nás všechny zavazuje uvažovat a jednat ve prospěch postižených a nemocných lidí. Tak se naplňuje křesťanský odkaz evropské civilizace, že je zapotřebí usilovat o dobro svého bližního.

V reformě zdravotního pojištění v západní části Evropy se ukazuje, že pacient či budoucí pacient musí hrát význačnější roli než tomu bylo doposud a že nestačí se spoléhat jen na povinný pojišťovací systém. Jedna z význačných rolí může být nazvána jako „odpovědný způsob života“. Jedná se vlastně o motivaci k jednání, které předchází chorobám. Mnoha nemocím je možné se vyhnout, aniž by se muselo investovat do léčby množství finančních prostředků. Aktivní péče o sebe sama a vlastní tělo jsou nezbytnými náležitostmi moderního člověka. Nezdravý životní styl spojený s nestřídmým pitím alkoholu a kouřením vytváří zárodky nemocí, které jsou finančně velmi nákladné. Pobídka k preventivnímu jednání v západních zemích vychází i z demografické danosti, kde je zřejmé, že přibývá obyvatel, kteří jsou odkázáni na financování zdravotnické péče a ubývá výdělečně činných lidí. Proto je zapotřebí omezovat rizikové faktory mnoha budoucích nemocí, které jsou v možnostech jednotlivců a starat se aktivně o své zdraví. Péče o své vlastní zdraví je společným úkolem spojeným s odpovědností za kvalitu svého vlastního života.

Právo na péči o zdraví a povinnost být vzájemně solidárními nemůže však vyloučit jisté skupiny lidí, kteří stojí na okraji společenského života. Přibývá lidí, kteří přicestují nelegálně, přibývá cizinců ze zemí, kde je ekonomický a sociální život v žalostném stavu. I v takovém případě je nutno nalézat solidární zdravotní systém, který by financoval případy nemocí.

Ukazuje se, že za zdravotním pojištěním se neskrývá nějaká anonymní instituce, ale projevuje se systém, do kterého má spravedlivě přispívat každý podle ustanovení právních norem.

Aby finanční zdravotní systém byl důvěryhodný ze strany pacientů, je zapotřebí splnit některá kritéria, která se ho dotýkají především:

1. Je zapotřebí nabídnout pacientům orientaci v potřebnosti financování zdravotního pojištění, v možnostech svobodné volby vlastního domácího lékaře, v možnostech předcházení nemocem.
2. Je zapotřebí nemocné lépe informovat o průběhu léčby, o její finanční náročnosti. Je vhodné informovat pacienty o možnostech nemocí vztahujících se k věku člověka, o paliativní medicíně, o hospicích, o tom, že „prodlužovat za každou cenu“ není v zájmu pacienta. Chronická onemocnění vyžadují dlouhodobé doprovázení pacienta lékařem. Je zapotřebí prokázat pacientům transparentci v léčebných metodách, v účinnosti léčby a možnosti zdravotního pojištění. Pacienta je zapotřebí motivovat k léčbě a ke spolupráci.
3. Je zapotřebí lépe prezentovat nabídku prevence a rehabilitace, prokázat účinnost řešení dosavadních zdravotních problémů, ale rovněž poukazovat na choroby z nejčastější mortalitou (koronární příhody, rakovina).
4. Pacient má být přesvědčen o nutnosti a spravedlnosti finančního zajištění celého zdravotního systému, kam přispívá svými daněmi. Neplatičů zdravotního pojištění bude pak snad ubývat.

Zvyšování finančních příspěvků do zdravotnictví by nemělo být chápáno jako bezpráví. Solidaritu zdravých lidí s nemocnými je nutno pěstovat a pečovat o ni.

Závěr:

Financování zdravotního systému v České republice není neproblematické a bude muset projít nutnou reformou. V samotném zdravotním solidárním systému se vynořují otázky, které nelze snadno zodpovědět, např.: užívání genové technologie a intenzivní medicíny, vynořují se etické otázky vztahující se k finančním možnostem, sociální spravedlnosti, vztahu mezi pacientem, lékařem a příbuznými. Je zřejmé, že při zajištění solidarity s nemocnými musí přibývat více odpovědnosti za své vlastní zdraví.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Převodní ceny v judikatuře a sporech se správcem daně](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)